

Esma Tučić - Prohić

Likovi zavičaja 2

SJEĆAM SE SVOGA OCA SABRIJE...

(Ovaj lirski zapis prenosimo iz neobjavljenog Dnevnika Esme Tučić – Prohić, najmlađe kćerke Sabrije Prohića, koji iz posebnog ugla osvjetljava lik tog znamenitog Gračanlije i svjedoči o sudbini njegove porodice. n.u.)

8. jun, 2001.

Obnovljen je mamin grob, ali sada to nije samo mamin, nego i Fikretov, a posebno, za nas izuzetno i sveto, upisano je i ime našega oca, drago ime – Sabrija. “Obitelj Prohić”, tako piše na grobu, a sada je to stvarno obitelj, jer bez Njega, našega oca, ona je davno to prestala biti. U grobu Njegovih ostataka nema. Ne znamo ni mjesto, ni zemlju koja ga je primila. Ostalo je Njegovo ime, ostao je On u nama, svojim potomcima, ne mogu reći djeci, jer svi smo ga po godinama davno prestigli.

“U spomen – Sabrija 1900. – 1946.”, tako na grobu piše. Željela sam da se još napiše, “da se ne zaboravi”, misleći na zločin koji je nad njim učinjen. Naš otac je ubijen, bio je nevin, bez krivnje, bez mogućnosti da nešto kaže, da prenese svoju zadnju misao nama, svojim najbližim.

Stajala sam na grbu, milujući draga ispisana imena. Tuga me je preplavila, nadrasla je sve druge emocije. Oplakivala sam po prvi puta oca, za majkom sam godinama tugovala, ali oca nikada oplakala nisam. U meni se, poslije toliko godinama potiskivane tuge, nešto pokrenulo, otrglo. Potekle su, po prvi put, suze za mojim ocem. I ovaj put sam morala učiniti napor da ugušim tu bol u sebi, jer nisam bila sama. Moj sin Emir je stajao uz mene. Što je mogao pomisliti: njegova majka,

poslije 55 godina od smrti oca, plače za njim. Ne bi to mogao shvatiti, nitko to ne može razumjeti.

Majka nam je usadila strah, očevu ime ne smijemo spominjati, mi moramo živjeti. On je žrtva komunizma, mi to ne smijemo biti, a živjeli smo u komunizmu, rasli smo i postajali ljudi u tom sistemu.

Dobro se sjećam 2. maja, 1946. godine, kada je otišao da se više ne vrati. Po maminom uzbuđenju osjetila sam da se nešto zbiva, ali ona nije govorila ništa, njene suzne oči su je izdavale. Pošla sam u školu, kao i obično, ali ovaj put je bilo nešto neobično. Tražila je da uđem u očevu sobu, da ga pozdravim. Rekla sam joj da sam već bila u sobi, da sam ga već pozdravila. Mama se s tim nije zadovoljila, prosto me je ugorala u sobu, zahtijevajući da ocu kažem da idem u školu. Učinila sam to, a On, moj otac, podigao se iza svog radnog stola, gdje je nešto slagao, preturao i došao do mene, pomilovao me po kosi i rekao: “Idi, dušo, samo idi!” To su bile njegove zadnje riječi upućene meni. Nisam ih nikada zaboravila. Bile su izgovorene nježnim tonom, što Njemu nije bilo svojstveno, jer naš otac je bio strog, ozbiljan i uvijek zaokupljen poslom. Vremena za nježnosti nije imao.

Sa mnom se pozdravio, oprostio, tako to sada shvaćam, a sa Avdom, malim šestogodišnjim sinom, svojim ljubimcem to nije mogao. Avdu je mama otpremila u dvorište, tamo se nečim zabavio, zaigrao, dok je naš otac, dragi Sabrija, napuštao svoj dom, svoju ženu, dobru i vjernu Safetu i nas, svoju djecu.

Kakva mu je snaga bila potrebna da to učini?

To pitanje sam ponekad sebi postavljala kada sam je postala žena i majka. Nekada sam ga znala i optuživati, mnogo toga nisam razumjela.

I opet razmišljam, isto pitanje mi se nameće, ni poslije toliko godina odgovora jasnog nemam. Nešto veliko, stravično pokrenulo je našeg oca, jer, tako je mama uvijek govorila, obitelj mu je najvažnija bila. Zbog obitelji i

njene sigurnosti u opasnim ratnim godinama napustio je Bosnu, rodnu Gračanicu, u prvim mjesecima 1942. godine. Sve je činio za svoju djecu. Zbog Emice i njene udaje bio je nesretan, jer je napustila dom potpuno nezrela i nespremna za život. Veselila ga je Zumkina otvorenost i marljivost. Za svoju budućnost pravio je planove, trebala sam završiti farmaciju, a onda bih radila u svojoj ljekarni, koju bi mi On poklonio. Fikretu, koji zbog slabog zdravlja nije mogao pohađati redovnu školu, plaćao je privatne satove, angažujući profesore gotovo iz svih predmeta. Avdo je bio njegov ponos, njegova nada. Njemu je namijenio težak zadatak, on mora ostvariti sve očeve te-

žnje i želje, nadopuniti sve što nije bilo ispunjeno, bilo Njegovim, očevim propustom ili manjim ili većim grijesima nas ostalih.

Tako je nama o Njemu, svom Sabriji, pričala. Nikada ga nije optuživala što nas je napustio. "Morao je otići", govorila je, "morao je zbog vas, da nas spasi progona jednog užasnog režima."

Sigurno je morao otići, možda je to bio i zov sudbine, tko zna? Teške godine života moga mnogo toga su mi objasnile.

Najveća narodna kletva je "Dabogda se za kosti ne znalo". Gdje počinjavu kosti moga oca, ne znam. Postoji samo upisano Njegovo ime na mezaru Njegove žene i najstarijeg sina: Sabrija Prohić 1900 – 1946.

